

УДК 811.1 + 81.44 УДК 811.1 + 81.44

**ДЕКОДУВАННЯ ЛЕКСИЧНИХ ТА СЕМАНТИЧНИХ ЛАКУН
НА МІЖМОВНИХ ВЕКТОРАХ ЛІНГВІСТИКИ**

Т. О. Анохіна

*Київський національний лінгвістичний університет,
вул. Велика Васильківська, 73, Київ, 03680, Україна
E-mail: anokhina_mail@yahoo.com*

Стаття присвячена проблемі перекладу та декодуванню лакун. До даної проблематики ми відносимо способи усунення лакун за допомогою опущень в тексті лакунарної інформації або заповнення шляхом розширення тексту за допомогою додавань в тексті, що пояснює лакунарну інформацію. Активно вивчаються способи делакунізації, проте питання, що краще – форенізація або одомашнення – залишається відкритим. Лакуна корелює з загадкою, лакунарна інформація закрита, лакунарні артефакти або явища доступні лише частково: очевидна їх “зовнішня форма”, тому в перекладі лакуни зберігаються або усуваються без пояснень або з коментарем. Пояснення “внутрішньої” і “зовнішньої” форми лакун, лакунарних артефактів і явищ залежить від перекладача. В академічному або літературному джерелі виникає коментар, у статті з’являється пояснююча сноска, коли ж коментар буде відсутній в усному мовленні. Таким чином, в одних випадках лакуни залишаються без роздумів, в іншому – пояснюються.

Ключові слова: лакуни, lacunison, мова / мова пізнання лакуни, вчені огляди.

Все більше сучасних лінгвістичних досліджень протягом останніх десятиліть були спрямовані на дослідження затекстових категорій, лакунарних феноменів, інтертекстуальності [1-4]. Вчені пропонують нові терміни та поняття в межах компаративістики та теорії перекладу (*інакшість / чужість* Іваницької М. Л., *силентціальний ефект* Белової А. Д., *функціональна вірність та лояльність перекладу* Норд К.). Дослідники розробляють теорію лексичної та семантичної лакунарності з позицій прикладної [1, 5 - 7] та теоретичної лінгвістики [8 - 12].

Метою даної розвідки є осмислення лексичних та семантичних лакун у річчій прикладної та теоретичної лінгвістики. Важливими як для теорії перекладу в практичному аспекті, так і для порівняльного мовознавства в теоретичному плані є виокремлення студій з лакунології.

Актуальність дослідження об’єктивована антропоцентричним спрямуванням сучасної лінгвістики до модусу лакунарності з огляду на його спорадичне трактування у науковій картині світу.

Осмислення лексико-семантичної лакунарності (**об’єкт дослідження**) на їх міжмовних векторах (**предмет дослідження**) є вельми валоративним з позицій прикладної лінгвістики та перекладознавства. В аспекті перекладу лексичні лакуни розглядаються як текстові елементи; з точки зору лінгвістичної теорії семантичні лакуни корелюють з інтертекстуальністю та імпліцитністю.

Лакунарність асоціює з проблемою перекладності, труднощами перекладу та можливостями декодування лакун, способів усунення їх за допомогою опущення, заповнення, форенізації або одомашнення. Лакуни нагадують загадки; лакунарна інформація закрита; лакунарні артефакти або явища доступні частково. Очевидною є

їх “зовнішня форма”. У перекладі лакуни зберігаються або усуваються без пояснень або з коментарем. Тлумачення “внутрішньої” та “зовнішньої” форм лакун залежать від перекладача. В академічному або літературному джерелі виникає коментар, у статті з’являються пояснення, експлікації, посилання, footnotes.

Актуальним для перекладу є трансфер всіх лексико-семантичних елементів – лакун, реалій, культурем, алюзій, інтертекстуального та інформаційного вкраплення, коментаря, дефініцій, посилання на автора/дослідника. Вагомим, стабільним, діючим залишається фактор вибору критеріїв та чинників делакунізації.

Якісний адекватний переклад може зберегти ідею автора, його стиль, алюзії, лакуни, якщо вони присутні в тексті оригіналу. У перекладі трапляються делітації, семантичні лакуни, які пропускаються навмисне у випадку елімінації. Семантична лакунарність спрацьовує на фразеологічних просторах і в небуквальних текстових відповідниках.

На практиці перекладачі звертаються до пояснювальної інформації, заробляючи статус співадресанта. Перекладацький коментар – це окрема, закадрова робота як така, що працює на якість адекватного вторинного тексту. Лексична лакунарність зумовлюється дизайном мови, її іманентністю. Пор. дихотомію Ти::Ви [13, с. 25].

Некомпенсована семантична лакунарність спрацьовує в адаптаціях перекладу малого жанру (казки, анотації, інструкції). Стратегії адаптації (одомашнення/доместикація та очуження/форенізація) використовувалися сотні років, але взірцем для сьогоденної лінгвістики є Лоуренс Венуті, який ввів до ендозони перекладознавства книгу “*The Translator’s Invisibility. A History of Translation*” в 1995 році [12].

Форенізація (наприклад, англ. *borsch*, укр. *борщ*), як правило, практично зберігає іноземну вимову і транслітерує оригінальну вимову, підкреслюючи унікальність запозиченого явища. Існує думка, що одомашнення краще підходить у режимі економії часу для швидкого перекладу, пор.: укр. *зелений борщ*, рос. *суп из щавля*, англ. *borsch* (англ. *hogweed soup*). Успіх перекладу полягає в знаходженні вірного способу перекладу. Перекладач не повинен боятися ризикувати, шукати нових рішень, відмовлятися від традиційних і дуже традиційних поглядів на переклад [4, с. 207].

Друга перекладацька стратегія, антипод доместикації (від лат. *domesticus* – “домашній”), вказує на те, що слова-лакуни залишаються в оригінальному написанні, запозичується лише їхня зовнішня форма, яка передається за допомогою транскрипції або транслітерації, форенізації (від англ. *foreignization*).

На думку Іваницької М.Л. саме внутрішні орієнтири перекладача змушують його вибирати шлях між очуженням та одомашненням, а також рівнем свободи [10, с. 79]. Досліджуючи очуження та одомашнення в європейському перекладознавстві, науковець зазначає, що на вибір стратегії перекладу впливали як тенденції певної епохи та культурного середовища, так і рішеннями конкретного перекладача.

Представник скопос-теорії нового покоління К. Норд ввела нові поняття *Funktionsgerechtigkeit* (функціональна вірність) та *Loyalität* (лояльність), виділила кілька типів перекладу залежно від самого тексту: документальний та інструментальний переклади. До документального типу перекладу дослідниця відносить підрядник, буквальний переклад, філологічний переклад та переклад-очуження (вважаючи останній еквівалентом художнього перекладу) [10, с. 80; 11, с. 55]. Транспарентною та доцільною, на думку Іваницької М.Л., виглядає типологія М. Шрайбера, яка базується на текстових трансформаціях перекладача, на постулаті того, що кожне своє рішення перекладач мотивує вихідним текстом. Саме перекладацькі “текстові трансформації” є загальним поняттям для усіх форм та стратегій перекладу. М. Шрайбер розрізняє між перекладом у вузькому значенні слова, котрий він називає перекладом тексту, та перекладом у широкому розумінні слова, під яким він розуміє переклад контексту (контекстів). Обидва переклади

опираються на внутрішнє зобов'язання перекладача перед автором оригіналу зберегти за можливістю максимум.

Переклад у вузькому значенні слова передбачає відтворення внутрішніх текстових інваріантів, переклад у широкому значенні слова – відтворення позатекстових інваріантів. Третій вид текстової трансформації базується на вимозі варіації, на бажанні перекладача не змінити першотвір [14, с. 66–104].

Оригінальні вихідні тексти генерують чимало проблем для будь-якого перекладача. Перекладач повинен “довести до готовності” не лише текст іншою мовою, але і позначити його культурну приналежність. Без сумніву, культурний феномен може бути лакунарним для іншої культури. Як же бути в цьому випадку перекладачеві? Чи потрібно переводити лакуни? Чи необхідно зберігати культурну специфіку? Є кілька рішень: перекладач повністю зберігає лакунарний артефакт / феномен мовою оригіналу, виділяючи лакуну курсивом (наприклад, *tête-à-tête*) без перекладу (1), повністю делітує лакуну (2) або елімінує її за допомогою коментаря або посилання (3).

Принаймні, існує чотири методи елімінації лакун, які описує Ентоні Пім у своїй статті “*Багатомовна інтертекстуальність в перекладі*” [4 с. 207–218]. Теоретик і перекладач демонструє кілька успішно перекладених і погано перекладених переказів. Ці приклади можуть бути охарактеризовані як переказні і близько-перекладні: (1) всі фрази вихідної мови перекладаються на рівні слів; (2) усі лінгвокультурні одиниці вихідної мови, культурні цінності замінюються на функціонально еквівалентні елементи цільової мови; (3) усі фрази вихідної мови експлікуються; (4) додається новий матеріал. Важливим моментом є те, що всі чотири стратегії працюють в унісон [4 с. 209].

Відомо, що лакунам-загадкам важко знайти заміну. Безсумнівно, зберегти алюзію також нелегко. Неясна або скрита інформація невірно декодується у перекладі. Специфічна або національна реалія є лакунарною для іноземного читача.

У зв'язку з цим виникають суперечки про способи передачі: в ідеалі спрацьовує коментар (1), слово-лакуну можливо транслітерувати (2) або залишити в оригінальному написанні (3), виділивши при цьому курсивом (4). З огляду на економію часу відбувається заміна, “одомашнення” (англ. *domestication*) (5). Елімінується лакуни і без роз'яснення (6).

Умберто Еко, Ролан Барт, Михайло Бахтін внесли свій внесок у розуміння лакунарності як інтертекстуальності, вказуючи на те, що кожен текст є відкритим для різних інтерпретацій, а читачі привносять свої власні переживання в текст, де можливі його різні інтерпретації. Інтертекстуальність актуалізується за допомогою таких інтекстів як атрибутована цитата, неатрибутована та немаркована цитата, алюзія, ремінісценція та парафраза [15, с. 19].

На думку Умберто Еко дієвим є орієнтований на читача підхід; ідеальний читач, як очікується, помітить усі інтертекстуальні алюзії і декодує лакуни, приховані в тексті. Емпіричний читач спробує зрозуміти, про що йдеться у феномені інтертекстуальності.

На думку Ролана Барта: “*Кожен текст є інтертекстом: інші тексти присутні в ньому на різних рівнях у більш або менш впізнаваних формах: тексти попередньої культури і тексти оточуючої культури. Кожен текст являє собою нову тканину, зіткану зі старих цитат. Уривки культурних кодів, формул, ритмічних структур, фрагменти соціальних ідіом тощо. – Всі вони поглинуті текстом і перемішані в ньому, оскільки завжди до тексту і навколо нього існує мова. Як необхідна попередня умова для будь-якого тексту інтертекстуальність не може бути зведена до проблеми джерел і впливів: вона являє собою загальне поле анонімних формул, походження яких рідко можна виявити, несвідомих чи автоматичних цитат, що даються без лапок*” [16, с. 83].

Як представник орієнтованого на читача підходу, Ролан Барт вважав, що письменникові немає необхідності пояснювати все неясне в тексті, оскільки

інтерпретаційний потенціал тексту втрачається, якщо читач не намагається розгадати загадки при читанні. Текст містить тисячі культурних елементів, несе різні соціальні елементи, а читач активує свій інтерпретаційний потенціал. Це переплетіння культурних і соціальних характеристик тексту робить його багатшарову структуру неминуче інтертекстуальною [3, с. 207].

Михайло Бахтін розглядав інтертекстуальність у прозі, якій притаманне складне переплетіння літературних елементів, де немає нейтральних слів, а кожен дискурс створюється у відповідь на попередній відрізок тексту [3, с. 206]. Досвідчений читач з легкістю декодує інтертекстуальні прогалини, він уміє розгадувати авторські натяки, приховані лакуни, які будуть декодовані пізніше. Необхідність ретроактивного читання змушує читача кинути ретроспективний погляд на минулий досвід і посміхнутися своєму вмінню розгадувати натяки.

Мезут Кулелі вважає, що інтертекстуальність має бути передана компетентним перекладачем, який вміє зберігати неявне, не замінюючи явним, залишаючи натяки лакунами, трансформуючи алюзії в текст перекладу. Перекладач залишає семантичні лакуни в цільовій мові, змушуючи читачів делакунізувати останні і тим самим уможливити справжнє задоволення читача від творчого пошуку [3, с. 212].

Національні психологічні риси, специфіка творчого мислення, жанрові конструкції можуть залишитися непоміченими в перекладі [17, с. 120].

Перекладач, вважають, передає структуру та зміст оригінального тексту без будь-яких навмисних структурованих перетворень. Визначається як свого роду мовна медіація, що створена на комунікативно еквівалентній відповідності [17, с. 122].

Заміщення деталей оригінального контенту або їх елімінація є дотичними адгерентними відкритими питаннями перекладознавства. У науковому списку метазнаків заміщення та елімінація називаються лакунами, а їх наука – лакунологією. Одна з перших таксономій лакунології була введена ще в 1953 році А. В. Федоровим, який запропонував: передавати лакуни (1) повною або частковою транслітерацією / транскрипцією; (2) створювати нове слово або словосполучення на основі існуючих елементів мови; (3) використовувати аналогію. Автор завершив представлену класифікацію четвертим чинником (4) з використанням гіпероніма [7, с. 171].

Влахов С. і Флорін С. (1986) запропонували свою таксономію на подолання труднощів перекладу: (1) транскрипція реалій; (2) переклад реалій; (3) введення неологізму (кальки, напівпричепи кальки, семантичні неологізми); (4) приблизний переклад (використання гіпонімії, функціональної аналогії, опис, пояснення, інтерпретація); (5) контекстний переклад / нульовий переклад, або бездіяльність [5].

Передбачається при цьому, що тексти-транслятори зберігають риси (1) семантичної, ідіоматичної (2), культурної (3) та концептуальної еквівалентності (4) [18, с. 303].

Психічні процеси (сприйняття, пам'ять, мислення тощо), організовані в якісь розповідні структури, деякі тексти, що викликають у свідомості суб'єкта цілісний контекст асоціативних зв'язків, поза яким у сприйнятті первинного тексту утворюються смислові лакуни [13, с. 29].

Існує погляд на проблему елімінації лакун з точки зору теорії лінгвістичної реномінації [19, с. 135], відбувається пошук способів реномінації і визначення кореляцій між способами і стратегіями елімінації лакун [ibid, с. 165–167]. Делакунізація співвідноситься з вибором стратегій перекладу від форенізації до збереження національного колориту, від лінгвокультурної адаптації до доместикації [19, с. 189]. Теорія лакун розробляється на різних рівнях – комунікативних, номінативних, когнітивних, функціональних, культурологічних, літературознавчих, транслятологічних та інших [ibid 2013: 135].

Виявити особливості процесу елімінації лакун, викликаних наявністю в тексті оригіналу лінгвокультурних реалій, можливо з позиції реномінації. Під реномінацією розуміють процес переозначування мовного знаку (сигніфікат). Реномінація полягає

в називанні (“відображенні”) чужого денотата, відображеного засобами “своєї” мови [20, с. 154].

При виділенні лакун, їх класифікації та визначенні способу їх елімінації перевага надається концепції Ю.А. Сорокіна та його учнів [21 с. 98-156; 22]. Фененко Н.А., у монографії “Мова реалій і реалії мови” зазначає термінологічну недостатність терміна реалія, оскільки він позначає і явище позамовної дійсності (предмет) і його культурний еквівалент (концепт) і засіб номінації цього концепту в мові (лексема або фразеологічне сполучення). Лінгвіст вводить гідну уваги класифікацію: R-реалії (від фр. *Realite*), C-реалії (від фр. *Concept culturel*) і L-реалії (від фр. *Lexeme*), залишаючи термін “реалія” в якості родового [23, с. 17].

На основі теорії реномінації виділяють R-реалії – денотати, представлені у позамовній дійсності, що складають частину природної та матеріально-культурного середовища, навколишнього світу носіїв мови; C-реалії – десигнати, поняття, уявлення, складові духовно-інтелектуального соціального середовища; L-реалії – номінативні одиниці, що утворюють словник мови [24].

R-лакуни фіксуються за відсутності в лінгвокультурі тексту перекладу культурно специфічного предмета (артефакту); L-лакуни помічені універсальною специфікою позначення артефактів або концептів; C-лакуни вказують на відсутність понять. Для кожного з цих способів елімінації лакун характерний свій набір типів реномінації.

Адекватність текстів оригіналу і перекладу досягається шляхом реномінації лакун – повною або частковою. Ступінь заповнення залежить від лінгво-когнітивного багажу перекладача і знання їм когнітивного контексту твору [25, с. 204].

Аналіз принципів кореляції лінгвокультурних реалій, породжуваних ними лакун і способів реномінації реалій дозволяє виявити ступінь лакунізації культурно-специфічної інформації, семантичних втрат, спотворення та еквівалентності корелюючих текстів.

Таким чином, лакунарність є як теоретичною проблемою, так і проблемою практичного характеру, що на часі активно досліджується науковцями різних студій: у загальному, порівняльному мовознавстві та у перекладознавстві. Об’єктами лакунології та перекладознавства є номінативні одиниці – слова, словосполучення та комунікативні одиниці – речення та тексти, які належать модусу мови та модусу мовлення.

Лакунарність діє у всіх модусах – у мові, мовленні і мовленнєвій діяльності. Пор.: у мові – відсутність двоїни, артиклів в українській мові, відсутність граматичного роду в англійській мові; у мовленні – пропуски слів, наявність крапок, тире, явище еліпсиса, наявність екстеріоризаторів (маркерів незаповнених лакун) типу т.д., т.п., etc.

Імплікована семантика спрацьовує у психологічній ситуації типу *attention span* (“прослухав”, “не почув”), у ситуації *linguistic shock* (“забув слово”, “short of words”), у поведінці (“poor manners”, “погані манери”), незнання граматичних стандартів (“poor grammar”), в алогічному омовленні ситуацій (“discrepancy”, “deterioration”, “lost in thoughts”); а також в семантичних та формальних девіаціях (“hard”, “hardly”). Лакунарність притаманна і феномену текстотворення.

Для досягнення культуро-орієнтованого перекладу перекладач зазвичай обирає запозичення іноземних термінів, використовує існуючі слова в новому узусі та у новій прагматичній функціональності. Діючими при цьому є основні стратегії: очуження/форенізація та доместикація/натуралізація/ одомашнення.

Таким чином лакуни – це специфічні семіотичні знаки без поверхневої структури з імпліцитним значенням, які ситуативно вербально тлумачаться або графічно позначаються на інтерлінгвальному та інтралінгвальному рівнях. Лакунарність є гідною уваги студентів-майбутніх перекладачів, тому в науковій картині світу в курсах теорії та практики перекладу ми вважаємо за доцільне фокусувати увагу на тріаді – номінативні одиниці, комунікативні одиниці та лакуни.

Перекладацька концепція включає наступні вектори: буття перекладознавства, одиниць перекладознавства, модусів мови, дієвості принципу “*tertium comparationis*”, антропоцентричності міждисциплінарної науки, динаміки парадигм перекладознавства, словоцентричного та текстоцентричного підходів до перекладознавства, його субкатегорії лакунології.

DECODING LEXICAL AND SEMANTIC LACUNAE ON INTERLINGUAL VECTORS OF LINGUISTICS

T.O. Anokhina, PhD

Kyiv National Linguistic University,
73, Velyka Vasylkivska Str., 03680, Kyiv, Ukraine
E-mail: anokhina_mail@yahoo.com

The paper has revealed how lacunae can be eliminated (omission) or filled (addition). In fact, the technology of lacunae interpretation is still open. In terms of translation debates it relates to domestication and foreignization area of translation techniques. Lacunae are very closed off and inaccessible and only the “outside” parts of the lacunar artifacts or phenomena, often implicit, so translations must preserve lacunae to be lacunae or reveal the lacunae thus eliminating them. The “inside” and the “outside” of lacunar artifacts and phenomena depend upon a translator. The commentary can be added in the book, a footnote added in the article and the extensive commentary may be missed in speech. Thus, the techniques of elimination and adding work or fail.

Key words: gaps, lacunae, language, speech, knowledge gaps, scientists reviews.

ДЕКОДИРОВАНИЕ ЛЕКСИЧЕСКИХ И СЕМАНТИЧЕСКИХ ЛАКУН НА МЕЖЪЯЗЫКОВЫХ ВЕКТОРАХ ЛИНГВИСТИКИ

Т. А. Анохина, канд. филол. наук

Киевский национальный лингвистический университет,
ул. Большая Васильковская, 73, Киев, 03680, Украина
E-mail: anokhina_mail@yahoo.com

Статья посвящена проблеме перевода и декодирования лакун. К данной проблематике мы относим способы устранения лакун посредством опущений в тексте лакунарной информации либо заполнение путём расширения текста посредством добавлений в тексте поясняющую лакуны информацию. Активно изучаются способы делакунизации, однако вопрос, что лучше – форенизация или одомашивание – остаётся открытым. Лакуна коррелирует с загадкой, лакунарная информация закрыта, лакунарные артефакты или явления доступны лишь частично: очевидна их “внешняя форма”, поэтому в переводе лакуны сохраняются либо устраняются без пояснений либо с комментарием. Пояснение “внутренней” и “внешней” формы лакун, лакунарных артефактов и явлений зависит от переводчика. В академическом либо литературном источнике возникает комментарий, в статье появляется поясняющая сноска, обширный комментарий будет отсутствовать в устной речи. Таким образом, в одних случаях лакуны остаются без толкований, в другом – поясняются.

Ключевые слова: лакуны, lacunae, речь / язык познания лакуны, ученые обзоры.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Швачко С. А. Глибинна структура поверхневих лакун у синтаксичному дискурсі [Електронний ресурс] / С. А. Швачко, Т. О. Анохіна // Вісн. Житомир. держ. ун-ту ім. І. Франка. – 2007. – № 32. – С. 114-116.
2. Jacques Derrida and Lawrence Venuti. What Is a “Relevant” Translation? *Critical Inquiry*. – Vol. 27. – No. 2 (Winter, 2001). – P. 174-200. – [Electronic resource]. – The University of Chicago Press. Stable URL: <http://www.jstor.org/stable/1344247>. – Accessed: 26.03.2015.
3. Mesut, Kuleli. Intertextual Allusions and Evaluation of their Translation in the Novel *Silent House* by Orhan Pamuk // 14th Language, Literature and Stylistics Symposium. Edited by Feryal Cubukcu – *Procedia – Social and Behavioral Sciences*. – [Electronic resource] – Elsevier Ltd., 2014. – Volume 158. – Pages 206-213. – Accessed on 29.03.2015: http://ac.els-cdn.com/S1877042814061680/1-s2.0-S1877042814061680-main.pdf?_tid=830bae4c-d5f1-11e4-9390-00000aab0f02&acdnat=1427619579_c28ab9a0627e79dafbef976098b30269
4. Рум, Anthony. Multilingual Intertextuality in Translation. Beatriz Penas Ibáñez, ed. *The Intertextual Dimension of Discourse*. – Zaragoza Zaragoza : Universidad de Zaragoza, 1996. – P. 207-218.
5. Влахов С. Непереводимое в переводе / С. Влахов, С. Флорин. – М. : Высшая школа, 1986. – 416 с.
6. Зорівчак Р.П. Реалія і переклад. – Львів : Вид-во при ЛНУ, 1989. – 210 с.
7. Федоров А. В. Основы общей теории перевода. – М. : Изд. дом «ФИЛОЛОГИЯ ТРИ», 2002. – 415 с.
8. Белова А. Д. Лингвистические аспекты аргументации: монография. – К. : Київський національний ун-т ім. Т. Г. Шевченка, 1997. – 310 с.

9. Анохіна Т. О. Lacunae in terms of scholars: the brief overview / Т. О. Анохіна // Філол. трактати. – 2015. – Том 7, № 1. – С. 7-11.
10. Іваницька М. Л. Розвиток уявлень про очуження та одомашнення в європейському перекладознавстві / М. Л. Іваницька // Мовні і концептуальні картини світу : [наукове видання : збірник]. – 2012. – Київ: ВПЦ “Київський університет”. – С. 75-82.
11. Nord Ch. Funktionsgerechtigkeit und Loyalität: Theorie, Methode und Didaktik des funktionalen Übersetzens / Christiane Nord. – Berlin : Frank & Timme, 2010. – 338 S.
12. Venuti L. The translator’s invisibility: a history of translation / Lawrence Venuti. – London and New York : Routledge, 1994 – 319 p.
13. Петренко В. Ф. Основы психосемантики – 2-е изд. доп. / В. Ф. Петренко.– СПб. : Питер, 2005.– 480 с.
14. Schreiber M. Übersetzung und Bearbeitung. Zur Differenzierung und Abgrenzung des Übersetzungsbegriffs / Michael Schreiber – Tübingen : Narr, 1993. – 353 S.
15. Денісова Д. Д. Інтертекстуальність як засіб творення можливих світів (на матеріалі роману пола остера “City of glass”) / Д. Д. Денісова // Філологічні трактати. – 2014. – Том 6, № 2. – С. 18-24.
16. Барт Р. Избранные работы. Семиотика. Поэтика / Р. Барт. – М. : Прогресс, 1989. – 616 с.
17. Burbekova Saule, Nurzhanova Aisulu. Problems of Translation Theory and Practice: Original and Translated Text Equivalence [Electronic resource] // Procedia – Social and Behavioral Sciences. – 2014. – Vol. 136. – P. 119-123. – Accessed on 29.03.2015:
http://ac.els-cdn.com/S1877042814037811/1-s2.0-S1877042814037811-main.pdf?_tid=50a8a994-d5f3-11e4-bc54-00000aab0f6c&acdnat=1427620353_53d0bbdf385d5a15ac8bcca7a5e8c5;
http://ac.els-cdn.com/S1877042814037811/1-s2.0-S1877042814037811-main.pdf?_tid=50a8a994-d5f3-11e4-bc54-00000aab0f6c&acdnat=1427620353_53d0bbdf385d5a15ac8bcca7a5e8c5.
18. Liszt Palmeira de Oliveiraa, Themis Moura Cardinotb, Leticia Nunes Carreras Del Castilloa, Marcelo Cavalheiro Queirozoc, Giancarlo. Translation and cultural adaptation of the Hip Outcome Score to the Portuguese language // Revista Brasileira de Ortopedia (English Edition).– 2014. – Vol. 49, Issue 3. – P. 297-304. – Accessed on 29.03.2015: <http://www.scielo.br/pdf/rbort/v49n3/0102-3616-rbort-49-03-00297.pdf>.
19. Гришаева Л. И. Теория реноминации как частный случай теории номинации. Рец. на кн.: Французские и русские реалии в аспекте теории межязыковой реноминации / под ред. Н. А. Фененко, А. А. Кретова. – Воронеж : Издательско-полиграфический центр Воронежского государственного университета, 2013. – 220 с.
20. Кретов А. А. Реноминация как проблема переводоведения / А. А. Кретов, Н. А. Фененко // Вестник ВГУ. – 2011. – № 2. – С. 154-157.
21. Текст как явление культуры / Г. А. Антипов, О. А. Донских, И. Ю. Марковина, Ю. А. Сорокин. – Новосибирск : Наука : Сиб. отд-ние, 1989. – 197 с.
22. Сорокин Ю. А. Метод установления лакун как один из способов выявления специфики локальных культур (художественная литература в культурологическом аспекте) / Ю. А. Сорокин // Национальная специфика речевого поведения. – М. : Наука, 1977. – С. 120-136.
23. Фененко Н. А. Язык реалий и реалии языка. – Воронеж: Воронеж. гос. ун-т: Воронеж. межрегион. ин-т обществ. наук, 2001. – 139 с.
24. Фененко Н. А. Французские реалии в контексте теории языка: автореферат дис. д-ра филол. наук: 10.02.05 : 10.02.19 / Н. А. Фененко; Воронеж. гос. ун-т. – Воронеж, 2006. – 36 с.
25. Ледерер М. Актуальные аспекты переводческой деятельности в свете интерпретативной теории перевода / пер. с фр. Н. А. Фененко, Е. А. Алексеева. – СПб. : Изд-во РГПУ им. А.И. Герцена, 2007. – 223 с.
26. Кретов А. А. К типологии реалий и лакун / А. А. Кретов, Н. А. Фененко // Социокультурные проблемы перевода. – Воронеж: Издательско-полиграфический центр Воронежского государственного университета, 2012. – Вып. 10. – С. 39-45.

LIST OF REFERENCES

1. *Shvachko S. A., Anokhina T.* The inner structure of the external lacunae of the syntactic discourse [electronic resource] // *Visn. Zhytomyr. State. Univ them. Franko.* – 2007. – № 32. – P. 114-116.
2. *Jacques Derrida and Lawrence Venuti.* What Is a "Relevant" Translation? *Critical Inquiry.* – Vol. 27. – No. 2 (Winter, 2001). – P. 174-200. – [Electronic resource]. – The University of Chicago Press. Stable URL: <http://www.jstor.org/stable/1344247>. – Accessed : 26.03.2015.
3. *Kuleli, Mezut.* Intertextual Allusions and Evaluation of their Translation in the Novel *Silent House* by Orhan Pamuk // 14th Language, Literature and Stylistics Symposium. Edited by Feryal Cubukcu – *Procedia – Social and Behavioral Sciences* [Electronic resource] – Elsevier Ltd., 2014. – Vol. 158. – P. 206-213. – Accessed on 29.03.2015:
http://ac.els-cdn.com/S1877042814061680/1-s2.0-S1877042814061680-main.pdf?_tid=830bae4c-d5f1-11e4-9390-00000aab0f02&acdnat=1427619579_c28ab9a0627e79dafbef976098b30269.
4. *Pym, Antony.* Multilingual Intertextuality in Translation. Beatriz Penas Ibáñez, ed. *The Intertextual Dimension of Discourse.* – Zaragoza Zaragoza : Universidad de Zaragoza, 1996. – P. 207-218.
5. *Vlahov S. Florins S.* Untranslatable in translation. – М. : Higher School, 1986. – 416 p.
6. *Zorivchak R. P.* Reality and translation. – Lviv : Publishing center of LNU, 1989. – 210 p.
7. *Fedorov A.V.* The Fundamentals of the general theory of translation. – М.: Publishing Center “Fylology three”, 2002. – 415 p.

8. *Belova A. D.* Linguistic aspects of argumentation / Monography. – K. : Kyiv National University named after T. Shevchenko, 1997. – 310 p.
9. *Anokhina T.* Lacunae in terms of scholars: the brief overview / T. A. Anokhina // Philological treatises. – 2015. – Vol. 7, № 1. – P. 7-11.
10. *Ivanytska M. L.* Development of concepts of foreignization and domestication in the European Translation // Language and conceptual worldviews: [Scientific Edition: collection]. – CUP “Kyiv University”. – 2012. – P. 75-82.
11. *Nord Ch.* Funktionsgerechtigkeit und Loyalität: Theorie, Methode und Didaktik des funktionalen Übersetzens / Christiane Nord. – Berlin : Frank & Timme, 2010. – 338 S.
12. *Venuti, Lawrence.* The translator's invisibility: a history of translation / Lawrence Venuti. – London and New York : Routledge, 1994. – 319 p.
13. *Petrenko V. F.* Fundamentals of psychosomatics. – 2nd ed. ext. – SPb. : Peter, 2005. – 480 p.
14. *Schreiber M.* Übersetzung und Bearbeitung. Zur Differenzierung und Abgrenzung des Übersetzungsbegriffs / Michael Schreiber – Tübingen : Narr, 1993. – 353 S.
15. *Denisova D. D.* Intertextuality as a means of creating possible worlds (based on the novel by Paul Oster “ City of glass”) // Philological treatises. – 2014. – Vol. 6, № 2. – P. 18-24.
16. *Bart R.* The Favorites. Semiotics. Poetics. – M. : Progress, 1989. – 616 p.
17. *Burbekova Saule, Nurzhanova Aisulu.* Problems of Translation Theory and Practice : Original and Translated Text Equivalence. – [Electronic resource]. – Procedia – Social and Behavioral Sciences. – 2014. – Vol. 136.– Pages 119-123. – Accessed on 29.03.2015:
http://ac.els-cdn.com/S1877042814037811/1-s2.0-S1877042814037811-main.pdf?_tid=50a8a994-d5f3-11e4-bc54-0000aab0f6c&acdnat=1427620353_53d0bbdf385d5a15ac8bccaee7a5e8c5;
http://ac.els-cdn.com/S1877042814037811/1-s2.0-S1877042814037811-main.pdf?_tid=50a8a994-d5f3-11e4-bc54-0000aab0f6c&acdnat=1427620353_53d0bbdf385d5a15ac8bccaee7a5e8c5.
18. *Liszt Palmeira de Oliveiraa, Themis Moura Cardinotb, Letícia Nunes Carreras Del Castilhoa, Marcelo Cavalheiro Queirozc, Giancarlo.* Translation and cultural adaptation of the Hip Outcome Score to the Portuguese language // Revista Brasileira de Ortopedia (English Edition). – 2014. – Vol. 49, Issue 3. – P. 297-304. – Accessed on 29.03.2015: <http://www.scielo.br/pdf/rbort/v49n3/0102-3616-rbort-49-03-00297.pdf>.
19. *Grishaeva L. I.* Theory of renomination as an especial case of theory of nomination. The book review: French and Russian realities in two main ways in theory interlingual renomination / ed. Fenenko N.A., Kretov A.A. – Voronezh : Publishing center Voronezhskoho state University, 2013. – 220 p.
20. *Kretov A. A., Fenenko N. A.* On typology of realities and gaps // Problems of sociocultural translation: collection of scientific papers. – Voronezh, 2012. – Vol. 10. – P. 39-45.
21. *Antipov G. A., Donskyh A. A., Markovyina Y. YU., Sorokin Y. A.* Text is a cultural phenomenon. – Novosibirsk: Nauka, Sib. Dep., 1989. – 197 p.
22. *Sorokin Y.* The establishment method of gaps identification as one of the possible ways of revealing of the local cultures specifics (The belles-lettres literature in the culturological aspect) // National specifics of the language behavior. – M. : Science, 1977. – P. 120-136.
23. *Fenenko N. A.* Dual realities and realities language. – Voronezh, 2001. – 139 p.
24. *Fenenko N. A.* The French realities in context of the language theory: Dissertation abstract .... Dr. of philological sciences: 10.02.05, 10.02.19; Voronezh State University. – Voronezh, 2006. – 36 p.
25. *Lederer M.* The Present day aspects of translation practices in view of theory of translation / translated from French by N. A. Fenenko, E. A. Alekseeva. – SPb. : RHPU Herzen, 2007. – 223 p.
26. *Kretov A. A., Fenenko N. A.* Renomination as translation problem // Vestnik VHU. – 2011. – № 2. – P. 154-157.

Надійшла до редакції 1 березня 2015 р.